

Szabályokat nem ismerő lhatatosság

— SZAZ ÉVE SZÜLETETT KRÚDYGYULA

(A fénykép) Szabó Ede népszerű sorozatban megjelenő kismonográfiájában (Igy élt Krúdy Gyula) rengeteg fénykép van, emeljünk ki mégis egyet: Az ősz Krúdy látható rajta, karján hanyagul lóg felöltője, alakja kissé hajlott már (tán udvariasságból hajol meg, hogy vele egy szinten legyenek a körülötte állók is, lehajol az emberekhez...). Az aláírás „1931. Krúdy riporterként látogat haza szülővárosába az első légi járattal.” Hogy miért érezzük ezt a rengeteg fotográfia közül a legjellemzőbbnek? Azóta régen megszűnt a Nyiregyháza—Budapest légi járat is, akkor viszont egy **tartalmas** élet alkonyán szinte jelképszerűen (a valóság jelképisége! szinte alakítani sem kell hozzá) röpteti haza az álmok és a félmúlt legendás alakját, példázva, hogy végérvényesen elmúlt az a világ, mellyel nem múlt el viszont az Író is, aki megörökítette. A halála óta eltelt negyvenöt évben a föld alatt pihenő Hajós könyveiről le-

tojt... (éverték, halás olvasói az elmulás: porát. (A vallomás) Számtalan- és jellemrajza, életéről, indulásánpályájáról irt torokszorító vagy arkázo vallomása közül ezúttal sin csak egy, s abból is néhány lat: „Az emberek hiányognak könyveimből, akiket mindenfelé eltanulnak, ugyanezért leír... szerem őket. Nőket, férfiakat, gyereket: én tudom. Miről álmodnak?ról gondolkodnak? Mit cselekedésaját akarattukból, és mit a végzetadékból, mint a kocsi, amely lejáton elindul, és beleszalad a cukrás kirakatablakába.”

(A mű) Itt tán meglepő is, hogy hatalmas egen jobb szó híján mammut-regénnyé szelvadó, az Ezeregyéjszaka káprás gazdságát idéző életművében alakok végtelen sokasága tolong, a menkori alteregók (Szindbád, Rezekázmér, Nagybotos Viola, Emléki s mellett a kisemberek végtelen s: Fridolin, az öreg pin-

cér, Pisztoly, a nyírségi Falstaff, kávéházi kasszirnök, cigányok, tévedt asszonyok, bizonyos Bánatinék, ezredesek és lovászfűük, agarászok (Zathureczky eladja utolsó, szívének legkedvesebb agarát, s bánatában elissza az árat), úrinők és fiatal lányok, múlatérozó vidéki kisurak, a párbajuk előtt pazarlóan költekező hírlapírók, háztulajdonosok, hamiskártyások, hajléktalanok, zsoldoskatonák, fuvolások és botfűlűek; megjelenik a vidék és a város. „Nem jó erre utazni — figyelmeztet egyik legésodálatosabb regénye előhangjában —, mert a keresztutak megszólítják az utazót és elmondják neki, hogy úgysis hiába megy gyors lovaival, a percet, az órát többé nem találhatja életben.” De keresi, s keresük mi is, olvasói és rajongói; s észre sem vesszük, hogy „már az érvényesebb, szabályokat nem ismerő Állhatatosság természetére” figyelünk-figyelhetünk. „Ami lehet, hogy meghaladja a képességeinket — írja Mészöly Miklós —, de semmi esetre sem elégedhet meg a pillanatnyi képességeinkel.”

BOGDÁN LÁSZLÓ